

Onderwerp:	Verandering van de Grondwet, strekkende tot het opnemen van een bepaling over het recht op een eerlijk proces
Datum:	wo 30 maart 2022

Inleiding

Voorzitter, het is van groot belang dat het recht op een eerlijk proces in de Grondwet wordt verankerd.

De klassieke grondrechten zijn bedoeld om de burger te beschermen tegen de overheid, de almachtige staat. En dat is - als het gaat om het recht op een eerlijk proces - heel erg nodig. Want, we weten allemaal dat macht corrumpeert.

Voorzitter, er is veel gebeurd sinds dit nieuwe grondwettelijk recht is geïntroduceerd. Gebeurtenissen die onderstrepen in welke onmenselijke verschrikkingen je terecht komt als de gevestigde, politieke machthebber jouw recht op een eerlijk proces dwarsboomt, of in het ergste geval zelfs strafrechtelijke vervolging misbruikt om je kapot te maken.

Ongekend onrecht en staatsontvoeringen

Het ongekend onrecht dat ouders en kinderen is aangedaan in de toeslagenaffaire, kwam aan het licht door de vasthoudendheid in deze Kamer. Het was niet voorkomen omdat de wet en regelgeving zo goed in elkaar zit en het recht op een eerlijk proces is gegarandeerd. De affaire is een onverteerbare schandvlek op de Nederlandse rechtsstaat, veroorzaakt door de overheid. Het vertrouwen in onze rechtsstaat is aan diggelen. Ouders zijn vermorzeld, tot wanhoop gedreven en tot de bedelstaf geraakt. Ze probeerden hun recht te krijgen bij de rechter, maar in plaats van recht

kregen zij straf.

Kinderen werden van hun ouders gescheiden.

Staatsontvoeringen noemt cabaretier Peter Pannekoek het. De overheid als dader, probeer het daar maar eens van te winnen in een proces.

Het 'oplossen' van de misstanden als gevolg van de toeslagenaffaire getuigt van nog meer onrecht, nog meer bureaucratie en nog meer molenstenen waar tussen de slachtoffers vermalen worden. Het is nog steeds niet gestopt. Ouders en kinderen zijn nog steeds gescheiden. Elke dag is er één te veel. BVNL benadrukt dat het herstel van geleden schade onlosmakelijk onderdeel is van het recht op een eerlijk proces en dat recht op schadeherstel met deze grondwetswijziging ook een grondwettelijk recht wordt.

Overheidstrollen

Tijdens de coronacrisis heeft de overheid zich van zijn slechtste kant laten zien, als het gaat om het tolereren van een afwijkende mening. Niet gevaccineerden werden veroordeeld als misdadigers. Ze kregen zelfs de schuld van de coronadoden onder gevaccineerden, zelfs van de hele pandemie, met de woorden van minister De Jonge dat er een pandemie van ongevaccineerden zou zijn. Kinderen en jongeren werden aangewezen als de schuldigen van besmettingen en het uiteindelijk overlijden van kwetsbare ouderen. Het zijn grensoverschrijdende beschuldigingen door de overheid, in het beste geval smaad en laster, in het ergste geval dood door schuld.

Onlangs werd duidelijk hoe ver de overheid ging in het volgen

van mensen met kritiek. Het leger werd ingezet, en er werd een speciale legereenheid in het leven geroepen om mensen met een afwijkende mening op te sporen en te verklikken. Deze mensen, waaronder enkele Kamerleden, werden opgejaagd en veroordeeld door een leger van twittertrollen alsof ze een misdaad begingen door hun mening op te schrijven. Ik heb zelf ervaren hoe ontwrichtend deze acties waren en hoe familiebanden, carrières en vriendenkringen onder ernstige druk werden gezet. De regel dat je in Nederland onschuldig bent tot dat je veroordeeld bent, misschien wel de belangrijkste pijler in het recht op een eerlijk proces, geldt op de sociale media helaas niet, zo lijkt het. En deze overheid maakt er zelfs gebruik van.

Proces Richard de Mos

Voorzitter, bij de eerste lezing van de grondwetswijziging in mei 2017, was mevrouw van Engelshoven Kamerlid voor D66. Zij begon haar inbreng met een mooi citaat uit het meesterwerk Het Proces van Kafka.

‘Iemand moest Josef K. belasterd hebben, want zonder dat hij enig kwaad gedaan had, werd hij op zekere ochtend gearresteerd.’ Ze benadrukte dat dat in Nederland gelukkig onmogelijk was.

Ik had deze inbreng kunnen beginnen met “Iemand moest Richard de M. belasterd hebben, want zonder dat hij enig kwaad gedaan had, werd hij op zekere ochtend van zijn bed gelicht.” Het was juist de Haagse D66, het nest waar Van Engelshoven uitkomt, die zich er niets van aantrekt dat je in Nederland onschuldig bent als je niet veroordeeld bent.

Bij recente verkiezingsdebatten hamerde de lokale D66

lijsttrekker erop dat De Mos absoluut niet in aanmerking kwam voor coalitiebesprekingen. Natuurlijk werd De Mos de grootste bij de verkiezingen, maar hij is politiek kapot gemaakt met onhoudbare beschuldigingen van het OM en onmenselijk lange termijnen, die niet te verklaren zijn. De zaak tegen wethouder De Mos die op 1 oktober 2019 begon met een absurde actie van het OM, is ongeveer het tegenovergestelde van een eerlijk proces. Hij werd van zijn bed gelicht door de Rijksrecherche, zijn huis werd overhoop gehaald, hij moest zijn telefoon inleveren en hij werd op intimiderende wijze meegenomen naar het bureau, terwijl het zijn recht was om niet mee te gaan. Daarvóór werd hij al een jaar afgeluisterd.

Het OM stuurde een persbericht uit met zware beschuldigingen. Het werd een mediaspektakel. Trial by media.

Het NOS Journaal meldde dezelfde avond dat het ging om een grote corruptie zaak, ongekend voor Nederlandse begrippen. De Officier van Justitie van het Landelijke parket zei in de uitzending dat er aanwijzingen waren dat er vergunningen verkocht werden. Dat werd in het journaal een 'ernstig feit' genoemd. Maar De Mos had als wethouder helemaal geen bevoegdheid om vergunningen af te geven, dat werd gedaan door burgemeester Krikke. Hoe kan een Officier van Justitie bij zo'n zware beschuldiging zo'n enorme onzorgvuldigheid begaan? Onbekwaam of geslepen? En waarom zette VVD burgemeester Krikke - die een paar dagen later moest opstappen vanwege ernstige fouten bij de Nieuwjaars Vreugdevuren - dat niet recht in haar reactie? In plaats daarvan verzocht ze wethouders van Groep De Mos terug te

treden. De grootste partij van Den Haag werd uit de coalitie gemanoeuvreerd op grond van verdachtmakingen, trial by media en politiek opportunisme. Later volgde er meer beschuldigingen door het OM. De Mos zou lid zijn van criminele organisaties. Er waren namelijk websites en promotiefilmpjes betaald door Haagse ondernemers. Iedereen in Den Haag weet dat De Mos zich inzet voor alle ondernemers in de stad. Niet voor een enkele die gratis zijn website maakt.

De werkwijze van het OM heeft niets, maar dan ook niets, te maken met het recht op een eerlijk proces. Op 1 oktober 2019 was de inval in zijn huis waar een mediaspektakel van werd gemaakt, en daarna werd het stil. Pas op 7 september 2020 begonnen de verhoren. De schade voor De Mos is groot. Uit vaste jurisprudentie blijkt dat naarmate de belangen groter zijn, een zaak sneller moet worden afgedaan. In totaal duurt het nu 3,5 jaar. Ook de handelingen van het OM voorafgaand aan de formele vervolging, vallen onder het recht op een afhandeling binnen redelijke termijnen.

Ik breng ook het proces Wilders in herinnering. Het OM liet zich bij de planning van de zitting leiden door het moment waarop de verkiezingen voor de Provinciale Staten gehouden werden. Het stond zwart op wit. Hoe politiek kan het OM je een proces maken? Is het OM daar ooit op aangesproken? Zoals Zembla het in 2019 formuleerde: als het Openbaar Ministerie zélf fouten maakt, kan dat grote gevolgen hebben. Kan het Openbaar Ministerie ongestraft de regels overtreden? Ingewijden maken zich zorgen en zien een lacune in het toezicht.

Slot

Voorzitter, juist mensen die zich niet conformeren aan de gevestigde politieke orde moeten maar afwachten of hun rechten worden gewaarborgd. Is Nederland een veilig land voor mensen die zich niet conformeren, voor mensen die door machthebbers gezien worden als een bedreiging van hun machtspositie? Natuurlijk krijg ik geen antwoord uit deze zaal. De coalitiepartijen zijn de vleesgeworden ja-knikkers van gevestigde, politieke macht. Kan de minister aangeven wat iemand die doelbewust kapot wordt gemaakt door overheidsdiensten en justitie, aan deze grondwetswijziging heeft?

BVNL stelt dat dit nieuwe grondwettelijk recht een anker moet worden voor mensen die de moed hebben om op te staan tegen de gevestigde macht. Wij zullen er als een terriër voor waken dat het geen papieren tijger wordt en dat het verder wordt verankerd in de wet- en regelgeving. Een grondwettelijk recht op een eerlijk proces heeft namelijk niet alleen betekenis als grondrecht voor burgers maar is ook een opdracht voor de rechtsvorming door ons als wetgever.